Lietas arhīva Nr. A42-00823-18/5
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:0316.A420276117.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 16.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Aija Pāvele,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora p.i. 2017.gada 27.jūlija lēmuma Nr.31.1-22.11/4116 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Nodokļu pārvaldes Saistību izpildes nodrošināšanas daļas vadītāja 2017.gada 30.maija lēmumu Nr.8.59.5-14/127447 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) nolemts iekļaut adresi /adrese A/, riska adrešu sarakstā.

Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, /pers. A/ to apstrīdēja dienesta ģenerāldirektorei.

Ar dienesta ģenerāldirektores p.i. 2017.gada 27.jūlija lēmumu Nr.31.1-22.11/4116 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējais lēmums atzīts par tiesisku un /pers. A/ iesniegums noraidīts. Lēmumā norādīts, ka saskaņā ar Uzņēmumu reģistra datiem uz 2017.gada 30.maiju konstatēts, ka adresē /adrese B/ ir reģistrēta 56 komercsabiedrību juridiskā adrese. Adresē reģistrētajām komercsabiedrībām nav reģistrētas struktūrvienības, trīs komercsabiedrību deklarētais komercdarbības veidi norāda uz speciālu telpu un aprīkojuma nepieciešamību komercdarbības nodrošināšanai. Septiņas komercsabiedrības ir izslēgtas no dienesta pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātāju reģistra, četrām komercsabiedrībām ir apturēta saimnieciskā darbība, kā arī 13 komercsabiedrības nav paziņojušas pamatdarbības veidu.

Apsekošanas laikā konstatēts, ka minētajā adresē atrodas sešu stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamā māja ar vienu kāpņu telpu. Mājas durvis bija aprīkotas ar domofonu, zvanot uz Nr.10, neviens neatsaucās. Pie dzīvokļa Nr.10 nebija norādes par uzņēmumiem, dzīvokļa durvis bija slēgtas, piezvanot pie durvīm, neviens neatsaucās. Dzīvokļa Nr.10 kopējā platība ir 105,3 m^2.

Ņemot vērā minēto, konstatēts, ka nekustamajā īpašumā /adrese A/, 56 komercsabiedrībām saimniecisko darbību veikt nav iespējams.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 28.augustā saņemts /pers. A/ pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] No Lēmumā konstatētajiem 56 komersantiem uz 2017.gada 30.maiju patiesībā tikai 44 izmantoja adresi /adrese B/ ar pieteicējas atļauju. Pretēji labas pārvaldības principam dienests nav noskaidrojis patiesos faktus Uzņēmumu reģistrā, bet Lēmumā atsaucas uz SIA „Lursoft IT" uzturēto datu bāzi.

[2.2] Pieteicēja norādīja dienestam, ka komersantiem ārvalstīs ir pārstāvniecības, biroji, redakcijas un citas struktūrvienības.

Dienestā nav iespējams reģistrēt komersantu struktūrvienības ārpus Latvijas teritorijas. Bez informācijas par ārpus Latvijas teritorijas struktūrvienībām iestāde var izdarīt maldīgu secinājumu, ka nodokļu maksātājam struktūrvienību nav vispār un darbība netiek veikta.

Dienests nav pieprasījis informāciju par struktūrvienībām no /adrese/ reģistrētajiem komersantiem.

[2.3] Nekustamajā īpašumā /adrese B/ ir pieejams internets, telefons, mēbeles, apkure, ūdens, elektrība, ir nodrošināti apstākļi, lai būtu iespējams veikt saimniecisko darbību. Saimnieciskā darbība ir ne tikai iespējama, bet arī faktiski tiek veikta. Dienesta norādītais, ka apsekošanas laikā netika konstatētas uzņēmumu norādes uz pastkastītēm vai pie durvīm, nepierāda, ka šajā adresē nav iespējams veikt saimniecisko darbību.

[2.4] Lēmumā nav nevienas atsauces uz administratīvā pārkāpuma protokoliem vai tiesas spriedumiem, ar kuriem konstatēts, ka /adrese/ reģistrētie komersanti izvairās no nodokļu samaksas vai veic kādas pretlikumīgas darbības.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 18.septembrī saņemts dienesta rakstveida paskaidrojums, kurā dienests pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem apsvērumiem.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu Administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Minētā panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs, trešā persona vai šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts, kā arī atbildētājs – privātpersona lietās par publisko tiesību līgumiem. Tā kā pieteicēja tiesai neizteica lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā un lietā esošie dokumenti ir pietiekami, tiesa, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmajai un ceturtajai daļai, lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izskatot lietas materiālus un rakstveidā sniegtos paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 10.panta otrās daļas 35.punkts noteic, ka dienesta ģenerāldirektoram un viņa vietniekiem, dienesta ģenerāldirektora pilnvarotajiem struktūrvienību vadītājiem un viņu vietniekiem nodokļu administrēšanā ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajos

gadījumos un kārtībā pieņemt lēmumu par nodokļu maksātāja adreses iekļaušanu riska adrešu sarakstā.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 21.punkts noteic, ka nodokļu administrācijai ir pienākums uzturēt riska adrešu sarakstu un riska personu sarakstu atbilstoši šā likuma 1.panta 31.punktā noteiktajiem kritērijiem un regulāri sniegt šo informāciju Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram.

Atbilstoši likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 4.^{12}panta otrajā daļā noteiktajam un pamatojoties uz dienesta pieņemto lēmumu par nodokļu maksātāja adreses iekļaušanu riska adrešu sarakstā, Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs pieņem lēmumu atlikt ieraksta izdarīšanu komercreģistrā, ja iesniegts pieteikums par komersanta vai ārvalsts komersanta filiāles ierakstīšanu komercreģistrā vai pieteikums par izmaiņām komersanta vai ārvalsts komersanta filiāles juridiskajā adresē un attiecīgā komersanta vai ārvalsts komersanta filiāles adrese ir iekļauta riska adrešu sarakstā.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 30.punkta „a" apakšpunktā ir noteikts, ka riska adrese ir nodokļu maksātāja adrese, ja dienests ir konstatējis, ka ne nodokļu maksātāja juridiskajā adresē, ne reģistrētās struktūrvienības, ja tāda ir, adresē saimniecisko darbību nav iespējams veikt.

No minētajām tiesību normām izriet, ka dienestam kā kompetentajai iestādei ir pienākums adresi iekļaut riska adrešu sarakstā, ja juridiskajā adresē saimniecisko darbību nav iespējams veikt.

Ievērojot minēto, tiesai jāpārbauda, vai pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā pastāvēja likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 30.punkta „a" apakšpunktā minētie priekšnoteikumi pārsūdzētā lēmuma pieņemšanai, proti, jāpārbauda, vai strīdus adresē ir iespējams veikt saimniecisko darbību, t.i., jebkuru sistemātisku, patstāvīgu darbību par atlīdzību (Komerclikuma 1.panta trešā daļa).

[7] Saskaņā ar Komerclikuma 139.panta pirmo daļu sabiedrības juridiskā adrese ir adrese, kurā atrodas sabiedrības vadība (sabiedrības sēdeklis). Tas nozīmē, ka komersants izvēlas tādu juridisko adresi, kur tās valdes loceklis būs sastopams.

Komerclikuma 139.pants noteic kapitālsabiedrības juridiskās adreses kritēriju, piesaistot deklarējamo sabiedrības juridisko adresi pie sabiedrības sēdekļa jeb vietas, no kuras sabiedrība tiek faktiski vadīta. Normas mērķis ir trešo personu aizsardzības interesēs padarīt sabiedrības vadību, respektīvi – valdi sasniedzamu un panākt, lai publiskā reģistrā ierakstītās ziņas atbilstu faktiskajai situācijai. Tādēļ komentējamā norma runa ir par faktisko sabiedrības vadības atrašanās vietu, nevis par formālu adresi, uz kuru var tikai nosūtīt korespondenci. Sabiedrības sēdeklis nenozīmē vietu, kurā kādam pastāvīgi jāuzturas. Tā ir vieta, kurā parasti notiek ar sabiedrības vadīšanu saistītas darbības. Sabiedrības sēdeklis var būt šīs sabiedrības birojs, ja tāds ir iekārtots un ja valdes locekļi tajā reāli arī darbojas (piemēram, notur valdes sēdes vai citādi pieņem lēmumus). Sabiedrības sēdeklis var būt arī šīs sabiedrības valdes locekļa dzīvesvietas adrese, piemēram, ja sabiedrībai nav atsevišķa biroja *(sk. Strupišs A. Komerclikuma komentāri – B daļa „Komersanti". – Rīga: A. Strupiša juridiskais birojs, SIA, 2003. 33.lpp.)*.

Tādējādi komercsabiedrības juridiskā adrese ir faktiskā komercsabiedrības vadības atrašanās vieta, kurā notiek ar sabiedrības vadīšanu saistītas darbības vai valdes locekļi reāli adresē darbojas un pieņem lēmumus.

Ja tās juridiskajā adresē komercsabiedrības vadīšanu nav iespējams veikt, adresē nav iespējams veikt arī saimniecisko darbību. Saimnieciskās darbības jēdziens šeit jāskata ne tikai attiecīgā komercdarbības veida izpratnē, bet arī tādā aspektā, lai tiktu nodrošināti kapitālsabiedrības pastāvēšanas kritēriji, no kuriem viens ir juridiskā adrese.

[8] Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, atzīst, ka strīdus adresē reģistrētajām komercsabiedrībām nav iespējams veikt saimniecisko darbību, tostarp tās objektīvi nevar realizēt ar sabiedrības vadīšanu noteiktās funkcijas, piemēram, ierīkot biroju.

No lietas materiāliem, kā arī saskaņā ar zemesgrāmatas datiem konstatējams, ka strīdus adresē nekustamais īpašums ir dzīvoklis ar kopējo platību 105,3 m^2, kas pieder pieteicējai. Minētā platība ir acīmredzami nepietiekama, lai 56 komercsabiedrības, kas reģistrējušas savu juridisko adresi strīdus adresē, tajā varētu ierīkot biroju un reāli darboties, tostarp vadīt sabiedrību un pieņemt lēmumus. No minētā izriet, ka tik daudzu komercsabiedrību reģistrēšana vienā adresē noved pie faktiskas nespējas komersantiem veikt parastu sabiedrības vadīšanu šajā adresē vai vismaz lēmumu pieņemšanu šajā adresē. Pie šāda apjoma pieteicējai vairs nav iespēja kontrolēt un nodrošināt tādu adreses lietošanu, kas atbilstu Komerclikuma 139.panta mērķim.

Šo dienesta un tiesas secinājumu apstiprina arī tas, kas strīdus adresē neviens no komersantu pārstāvjiem faktiski neatrodas *(lietas 113.-122.lapa)*. Proti, ka minētajā adresē atrodas sešu stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamā māja ar vienu kāpņu telpu. Mājas durvis bija aprīkotas ar domofonu, zvanot uz Nr.10, neviens neatsaucās. Pie dzīvokļa Nr.10 nebija norādes par uzņēmumiem, dzīvokļa durvis bija slēgtas, piezvanot pie durvīm, neviens neatsaucās. Tādējādi apsekošanas laikā tika konstatēts, ka komercsabiedrības nav sastopamas juridiskajā adresē.

Turklāt pieteicēja pati norādījusi, ka reģistrēto komercsabiedrību valdes locekļi lielākoties ir nerezidenti un faktiski neatrodas strīda adresē.

Ņemot vērā strīda adresē esošā dzīvokļa platību, to, ka apsekošanas laikā strīda adresē nebija sastopams nevienas komercsabiedrības pārstāvis un to, ka mājā nav atrodamas norādes par komercsabiedrību atrašanos strīdus adresē, tostarp, informācija par komercsabiedrību darba laiku vai cita kontaktinformācija, tiesa atzīst, ka strīda adresē nav iespējams nodrošināt tik daudzu komercsabiedrību vadīšanu.

Lietā nav nozīmes pieteicējas norādītajam, ka tikai 44 komercsabiedrībām ir dota atļauja reģistrēt juridisko adresi pieteicējai piederošajā īpašumā, jo arī 44 komercsabiedrību darbība strīda adresē faktiski nav iespējama, ņemot vērā iepriekš konstatēto.

[9] Likumdevēja mērķis ar iepriekš minētajām tiesību normām ir bijis ierobežot iespēju reģistrēt komersantu vai ārvalstu filiāli, jo faktiski attiecīgajā adresē saimniecisko darbību un komersantu vadīšanu nevar veikt. Ieviešot riska adrešu sarakstu, likumdevēja mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, proti, apkarot ēnu ekonomiku, nepieļaut fiktīvu uzņēmumu reģistrēšanu, nodokļu nemaksāšanu un noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Komersanti, kas izvairās no nodokļu nomaksas vai iesaistās tādos darījumos, kuru mērķis ir krāpšanās ar nodokļiem, ar savu rīcību nodara zaudējumus valsts interesēm, tātad katram valsts iedzīvotājam.

Ar adreses iekļaušanu riska adrešu sarakstā pieteicējai netiek ierobežotas tiesības veikt komercdarbību, bet gan tiek ierobežota iespēja šajā adresē reģistrēt tādus nodokļu maksātājus, kuriem nemaz nav nodoma šajā adresē veikt komercdarbību, līdz ar to tiek novērsta iespēja šo adresi izmantot pārkāpumu izdarīšanai nodokļu ieņēmumu jomā.

Iekļaujot strīdus adresi riska adrešu sarakstā, netiek ietekmētas pieteicējas tiesības lietot īpašumu, to atsavinot vai apgrūtinot, kā arī netiek ietekmētas SIA „BIZLAW SERVICES" tiesības izmantot īpašumu.

Pieteicējas interese atļaut vairākiem iespējamiem fiktīviem komersantiem savā īpašumā reģistrēt juridisko adresi, tādējādi gūstot ienākumus, nav tiesiski aizsargājama. Turklāt pieteicējas īpašuma izslēgšana no riska adrešu saraksta, kā arī pieteicējas neiekļaušana riska personu sarakstā ir atkarīga no pieteicējas gribas un aktīvas rīcības šī jautājuma sakārtošanā.

[10] Vienlaikus tiesa konstatē, ka dienests noskaidrojis, ka vairākas adresē reģistrētās komercsabiedrības pēc dienesta iniciatīvas par dažādiem pārkāpumiem nodokļu ieņēmumu jomā, tai skaitā, sakarā ar nodokļu deklarāciju neiesniegšanu dienestam, ir izslēgtas no dienesta PVN maksātāju

reģistra, tām apturēta saimnieciskā darbība, kā arī tās nav paziņojušas pamatdarbības veidu.

Nodokļu deklarāciju neiesniegšana dienestam likuma „Par nodokļiem un nodevām" izpratnē ir uzskatāma par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kā arī liecina par uzņēmumu faktiskas saimnieciskās darbības neveikšanu.

Turklāt pati pieteicēja norādījusi, ka deva piekrišanu uzņēmumu juridiskās adreses reģistrēšanai savā īpašumā tikai, ja tika noslēgts līgums ar pieteicējai piederošo uzņēmumu par grāmatvedības pakalpojumu sniegšanu, tādējādi secināms, ka, iespējams, pašas pieteicējas kā grāmatvedības pakalpojuma sniedzējas rīcības dēļ, uzņēmumi neiesniedza deklarācijas un pārskatus dienestam, kas ir uzskatāms par nodokļu pārkāpumu.

Tāpat, vērtējot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 30.punkta „a" apakšpunkta kritērija esamību, tiesa konstatē, ka trīs komercsabiedrību (SIA „CASRA", SIA „SCANDINAVICA MOTORS" un SIA „THE INSIDER") deklarētais komercdarbības veids (spēļu un rotaļlietu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos, automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana, žurnālu un periodisko izdevumu izdošana) norāda uz to, ka juridiskajā adresē nav iespējams veikt komercdarbību, jo tam ir nepieciešamas veikalu telpas, noliktavas un speciāls aprīkojums periodisko izdevumu izdošanai.

[11] Attiecībā uz pieteicējas norādīto, ka visiem uzņēmumiem ārvalstīs ir reģistrētas struktūrvienības, tiesa konstatē, ka lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apliecina minēto.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 24.punktā noteikts, ka struktūrvienība ir juridiskās personas vai uz līguma vai norunas pamata izveidotu fizisko un juridisko personu grupu vai to pārstāvju (citas persona) teritoriāli nošķirta saimnieciska vienība, kuras atrašanās vietā tiek veikta saimnieciskā darbība Latvijas Republikā vai ārpus tās. Struktūrvienībai nav juridiskās personas statusa. Par struktūrvienību uzskata arī tīmekļa vietni vai mobilo lietotni, kurā ir izvietotas preču vai pakalpojumu tirdzniecības un pasūtījumu pieņemšanas vai komplektēšanas sistēmas, pasūtījumu sistēma vai norēķinu sistēma.

Ministru kabineta 2015.gada 22.septembra noteikumi Nr. 537 „Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā" 7.punkts noteic, ka nodokļu maksātāju struktūrvienības dienestā reģistrē nodokļu maksātājs, kurš izveidojis struktūrvienību (turpmāk – galvenais uzņēmums).

Minēto noteikumu 18.punkts noteic, ka reģistrējot dienestā maksātāja struktūrvienību, galvenais uzņēmums (arī fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību), uzrādot iesniedzēja (pilnvarotās personas) personu apliecinošu dokumentu un pilnvarojumu iesniegt dokumentus, papildus iesniedz:

18.1. ziņas par struktūrvienībām (3.pielikums);

18.2. struktūrvienības telpu lietošanas tiesības apliecinošus dokumentus (kopijas), kas ir spēkā iesniegšanas brīdī, ja struktūrvienības telpas nav reģistrētāja īpašumā;

18.3. nekustamā īpašuma īpašnieka vai tā tiesiskā valdītāja izsniegtu piekrišanu struktūrvienības reģistrēšanai tam piederošajā nekustamajā īpašumā, izņemot gadījumu, ja struktūrvienības telpas ir reģistrētāja īpašumā;

18.4. lai reģistrētu struktūrvienību attiecīgajā ēkā vai dzīvokļa īpašumā, ja nekustamajam īpašumam ir kopīpašnieki, – visu nekustamā īpašuma kopīpašnieku vai tiesisko valdītāju piekrišanu. Piekrišanā norāda ēkas kadastra apzīmējumu vai telpu grupas kadastra apzīmējumu, īpašnieka, kopīpašnieku vai tiesisko valdītāju vārdus, uzvārdus un personas kodus vai nosaukumu (firmu) un reģistrācijas numuru.

No minētajām tiesību normām secināms, ka jebkura Latvijas Republikas komersanta struktūrvienība ir reģistrējama dienestā, proti, tas attiecas arī uz ārvalstīs esošajām struktūrvienībām, tīmekļa vietnēm vai mobilajām aplikācijām, kurām nav iespējams norādīt ēkas kadastra apzīmējumu.

Arī rakstveida paskaidrojumā dienests norāda, ka, reģistrējot struktūrvienības EDS, ir iespējams izvēlēties struktūrvienības veidu „struktūrvienība ārzemēs", kur nav jānorāda ēkas kadastra apzīmējums un cita informācija, kuru var norādīt tikai Latvijas Republikā esošām struktūrvienībām.

Tādējādi nav pamatots pieteicējas norādītais, ka dienestā nav iespējams reģistrēt ārvalstīs esošas struktūrvienības.

[12] Vērtējot pieteicējas pieteikumā norādīto par procesuālā pārkāpuma pieļaušanu Lēmuma pieņemšanā, proti, adresāta viedokļa neuzklausīšanu, tiesa konstatē turpmāk minēto.

Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka, lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā.

No lietas materiāliem redzams, ka 2017.gada 17.martā dienests nosūtīja pieteicējai vēstuli Nr.8.59.5-4/47002 ar lūgumu sniegt viedokli par iespējamo adreses /adrese A/ iekļaušanu riska adrešu sarakstā (lietas 109.lapa).

Pieteicēja 2017.gada 5.aprīlī sniegusi dienestam viedokli *(lietas 44.-47.lapa)*, kuru dienests ir izvērtējis.

Apstāklis, ka pieteicēja nav uzklausīta klātienē, neliecina par uzklausīšanas pienākuma neievērošanu, jo uzklausīšanas pienākuma mērķis ir noskaidrot personas viedokli par lietas apstākļiem, kas konkrētajā gadījumā ir veikts. Dienests Lēmumā ir devis lietas faktisko apstākļu novērtējumu kopsakarā ar pieteicējas argumentiem.

[13] Pastāvot konstatētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka dienesta Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicējas pieteikums par tā atcelšanu ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora p.i. 2017.gada 27.jūlija lēmuma Nr.31.1-22.11/4116 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Pāvele